

Nr 93.

Av herrar **Andersson** i Falkenberg och **Lindqvist** i Halmstad om anslag, utöver vad i statsverkspropositionen äskats, till bidrag till Sveriges hantverksorganisations verksamhet.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 augusti 1927 har styrelsen för Sveriges hantverksorganisation hemställt dels om ett statsbidrag å kr. 4,000: — för upprätthållande av organisationens allmänna verksamhet, dels om ett statsbidrag å kr. 7,000: — för upprätthållande av dess verksamhet genom hantverksinstitutet.

I utlåtande över denna hemställan har kungl. kommerskollegium den 27 september 1927 hemställt att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att såsom bidrag till Sveriges hantverksorganisations verksamhet under år 1928 å riksstaten för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag å kr. 4,000: —.

I statsverkspropositionen för innevarande år har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen anvisandet av ett extra anslag å kr. 2,500: —.

I anslutning till vad sålunda förekommit tillåter jag mig anföra följande:

Sveriges hantverksorganisation har till ändamål bl. a. att verka för yrkesutbildningens ordnande för såväl lärlingar och gesäller som mästare, vidare att verka för hantverkets och den mindre industriens utveckling i tekniskt, ekonomiskt, konstnärligt och socialt hänseende samt att understödja och utveckla hantverksinstitutets verksamhet. Genom en rad av olikartade åtgärder har organisationen sökt att verka för förenämnda ändamål, och har den otvivelaktigt utfört åtskilligt av bestående värde för främjandet av hantverksnäringen.

Vad speciellt hantverksinstitutet beträffar så har detsamma allt sedan dess denna verksamhet tog fastare form år 1922 varit till stort gagn för hantverket i vårt land, vilket ock av kungl. kommerskollegium och kungl. skolöverstyrelsen vid flera tillfällen vitsordats, och omfattas denna verksamhet med det allra största förtroende speciellt bland hantverkets utövare men jämväl i vida kretsar där utanför. Hantverksinstitutets ändamål är att dels giva självständiga utövare av ett yrke samt förmän och verkmästare den fortsatta yrkestekniska eller yrkesekonomiska utbildning eller bådadera, som betingas av yrkets fortgående utveckling, dels att bereda arbetare med god yrkesskicklighet, som ämna börja självständig yrkesverksamhet eller som avse att utbilda sig för anställning såsom verkmästare, tillfälle att för-

värva den vidare yrkesutbildning, som är behövlig för sådan verksamhet. Verksamheten vid hantverksinstitutet omfattar mästarekurser av skilda slag, informationsavdelning, fristående instruktionsföreläsningar, bibliotek och publikationsavdelning samt uppläggandet av samlingar av undervisningsmateriell. Sedan år 1916, då det första försöket med mästarekurser gjordes i vårt land, hava inemot ett 100-tal dylika kurser ägt rum med ett sammanlagt deltagareantal av mer än 3,000, och genom informationsavdelningen hava en mängd värdefulla råd och upplysningar lämnats åt hantverksutövare, allt till ovärderligt gagn för dem, som sålunda utnyttjat institutets verksamhet.

Beträffande Sveriges hantverksorganisations ekonomiska förhållanden kan nämnas, att tillgångar och skulder den 31 december 1926 balanserade på kr. 589,020: 35 samt inkomster och utgifter pr samma dag å kr. 109,139: 52. De viktigaste inkomstposterna komma på föreningsavgifters konto kr. 57,110: —, fondernas räntekonto kr. 18,444: 49 (fonden till yrkenas förkovran kr. 66,500: 63 och administrationsfonden kr. 267,546: —, båda tillkomna genom gåvor av hantverksföreningar och enskilda personer. Ränteavkastningen bestämd att användas för hantverksinstitutets verksamhet.), hyrors konto (organisationen äger fastigheten Nytorngsgatan 17, Stockholm), kr. 29,091: 25 samt statsanslags konto kr. 2,500: —.

Beträffande hantverksinstitutets ekonomiska förhållanden kan meddelas att tillgångar och skulder den 31 december 1926 balanserade på kr. 140,389: 07 samt inkomster och utgifter pr samma dag å kr. 103,097: 12. Bland viktigare inkomstposter för hantverksinstitutet märkas mästarekursers konto kr. 28,255: 80, statsanslags konto kr. 32,736: 57 samt anslag från Sveriges hantverksorganisation kr. 34,866: 90 (därav ur fonderna kr. 17,081: 07).

De statsbidrag, som Sveriges hantverksorganisation bekommit för år 1926 utgjorde dels kr. 2,500: — i riksdagsanslag till organisationens allmänna verksamhet, dels kr. 17,736: 57 på ecklesiastikdepartementets stat efter skolöverstyrelsens förord och dels slutligen kr. 15,000: — ur manufakturförslagslånefonden efter kungl. kommerskollegii förord, de båda sistnämnda avsedda för institutets verksamhet.

För närvarande synes det, med hänsyn till den stora trängseln av understödsökande från anslaget till enskilda anstalter för yrkesundervisning, icke kunna påräknas understöd i en för hantverksinstitutet förmånligare proportion till kostnaderna än hittills. På grund av verksamhetens utveckling har emellertid den oföränderliga understödsproportionen lett till att det belopp, som organisationen av egna medel måst tillskjuta till institutet blivit så stort att för andra ändamål avsedda medel måst tillgripas, och dessa andra ändamål ha därigenom givetvis blivit lidande. De organisationens medel, som det härvidlag gäller, utgöras förutom av för institutets verksamhet avsedda fondavkastningar i det väsentligaste av medlemsavgifter, vilkas egentliga ändamål är upprätthållande av organisationens allmänna

verksamhet — således utanför institutsområdet liggande verksamhet. Dit höra bl. a. åtgärder för lärlingsutbildningens ordnande, för organisationens allmänna utveckling och publikationsverksamheten (Svensk hantverkstidning, Sveriges hantverksorganisations årsbok och vissa broschyrer) m. m. När nu de genom medlemsavgifterna inflytande medlen till stor del måste användas för täckande av kostnaden för institutsverksamheten har detta lett till en allt mera framträdande intresseminskning hos hantverksutövare från skilda håll, som för sin del icke haft den möjlighet att utnyttja de förmåner, som institutsverksamheten kunnat bereda, men som givetvis räknat med att de inbetalda avgifterna genom organisationens allmänna verksamhet skulle kommit dem tillgodo. Läget synes mig kunna karaktäriseras av vad organisationsstyrelsen anfört i sin ansökan om statsbidrag 25 augusti 1927 för nu ifrågakvarande budgetår. Där sägs:

»Organisationsstyrelsen har icke kunnat undgå att taga starkt intryck av de från skilda håll i landet från hantverkare framförda erinringarna om att allt för stor del av inflytande årsavgifter går till institutsverksamheten, under det att organisationens allmänna verksamhet härigenom fått stå tillbaka, ja rent av blivit lidande. Detta är något, som ju icke kan få fortgå, ty verklig fara är i så fall för handen att en tillbakagång kan ske inom organisationen.

Under nuvarande förhållanden har organisationsstyrelsen sålunda att välja mellan de tvenne alternativen: ett fortsatt understödande i samma och än större utsträckning av institutsverksamheten med därav följande risk för organisationens försvagande såväl numerärt som ekonomiskt, vilket i sin tur skulle menligt inverka på institutsverksamheten, eller ett åsidosättande av institutsverksamheten för att i stället kunna ägna sina krafter och anslå sina medel åt organisationens uppbyggande, vilket utan tvivel torde vara det första och viktigaste, som är att iakttaga för att institutsverksamheten över huvud taget skall kunna fortgå och än mer utvecklas.»

De kostnader för kommande budgetår, som ej täckas dels med bidrag av statsunderstöd på ecklesiastikdepartementets stat och dels andra inkomster, torde enligt beräkning komma att uppgå till kr. 55,000:—. År 1924 exempelvis uppgick denna totalkostnad till kr. 53,513:92, varav Sveriges hantverksorganisation anvisade kr. 38,513:92, därav från influtna medlemsavgifter kr. 21,513:92. Då den proportion, som kungl. kommerskollegium föresatt för understöd ur manufakturförslagslånefonden är $\frac{2}{5}$ av dessa kostnader, skulle sålunda understödet för kommande budgetår komma att uppgå till kr. 22,000:—. På grund av medelbrist har dock understödsbeloppet hitintills begränsats till högst 15,000 kronor, vadan sålunda förutom $\frac{3}{5}$ av förutnämnda kostnadssumma uppstår en brist av 7,000 kronor, som måste fyllas av sådana organisationens medel, som äro avsedda för andra ändamål.

Det synes oss att å ena sidan institutets verksamhet har så stor betydelse för svenskt näringsliv att möjlighet bör beredas detsamma icke blott att

fortsätta sin verksamhet i hittillsvarande omfattning utan även att utveckla och utvidga densamma, vartill finnas stora förutsättningar. Å andra sidan synes oss jämväl organisationens allmänna verksamhet vara av så stor betydelse för hantverksutövarnas allmänna förutsättningar för drivande av sin näring att icke blott för detta ändamål insamlade medel måtte i möjligaste mån obeskurna bliva därför utnyttjade utan även att statens stöd gives i den utsträckning, som kungl. kommerskollegium förordat inför Kungl. Maj:t i sin skrivelse av 27 september 1927.

På grund av vad som sålunda anförts, tillåta vi oss vördsamt hemställa,

dels att riksdagen *utöver*, vad som av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under tionde huvudtiteln äskats, måtte såsom bidrag till Sveriges hantverksorganisations allmänna verksamhet under år 1928 å riksstaten för budgetåret 1928—1929 anvisa ett *extra* anslag av kr. 1,500: —, således tillhoppa kronor 4,000: —,

dels ock att riksdagen måtte såsom bidrag till Sveriges hantverksorganisations verksamhet genom hantverksinstitutet under år 1928 å riksstaten för budgetåret 1928—1929 anvisa ett *extra* anslag av kronor 7,000: —.

Stockholm den 19 januari 1928.

Anders Andersson,
Falkenberg.

Axel Lindqvist.
